

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru No. 66448/17

Hakan BAŞ / Türkiye

Başkan
Robert Spano,
Yargıçlar
Paul Lemmens,
Ledi Bianku,
Işıl Karakaş,
Nebojša Vučinić,
Valeriu Griţco,
Jon Fridrik Kjølbro

Ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla 19 Haziran 2018 tarihinde Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), yukarıda anılan 30 Ocak 2017 tarihli başvuruyu göz önünde bulundurarak, gerçekleştirilen müzakerelerin ardından aşağıdaki kararı vermiştir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2018. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuran Hakan Baş, Türk vatandaşı olup, 1978 doğumludur ve Kocaeli’de ikamet etmektedir. Mahkeme önünde, Kocaeli Barosuna bağlı Avukat Z. Baş tarafından temsil edilmektedir.

A. Davanın Koşulları

2. Davaya konu olaylar, başvuran tarafından ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Davanın Başlangıcı

3. 15 Temmuz’u 16 Temmuz 2016’ya bağlayan gece, Türk Silahlı Kuvvetleri mensubu olan ve "Yurtta Sulh Konseyi" olarak adlandırılan bir grup, demokratik yolla seçilen Meclisi, Hükümeti ve Cumhurbaşkanı ortadan kaldırmak amacıyla askeri darbe girişiminde bulunmuştur.

4. Darbe girişimi sırasında, darbeciler tarafından kontrol edilen askerler, Meclis ve Cumhurbaşkanlığı kompleksi de dâhil olmak üzere Devletin birçok stratejik binasını bombalamışlar; Cumhurbaşkanının bulunduğu otele saldırı düzenlemişler; Genel Kurmay Başkanını rehin almışlar; televizyon istasyonlarına saldırmışlar ve göstericilerin üzerine ateş etmişlerdir. Şiddet eylemlerinin baş gösterdiği bu gece boyunca, iki yüzden fazla kişi öldürülmüş; iki bin beş yüzden fazla kişi de yaralanmıştır.

5. Darbe girişiminin ertesi günü, ulusal makamlar, Pensilvanya’da (Amerika Birleşik Devletleri) ikamet eden bir Türk vatandaşı olan ve FETÖ/PDY ("Gülen Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması") isimli terör örgütünün sözde lideri olarak kabul edilen Fetullah Gülen’in şebekesini suçlamışlardır. Daha sonrasında, yetkili savcılıklar tarafından, bu örgütün iddia edilen üyeleri hakkında çok sayıda ceza soruşturması açılmıştır.

6. Hâkim ve Savcılar Kurulu (“HSK”) 16 Temmuz 2016 tarihinde - aralarında başvuranın da bulunduğu- 2.745 hâkim ve savcuyu üç aylığına açığa almıştır.

7. Hükümet 20 Temmuz 2016 tarihinde, 21 Temmuz 2016 tarihinden itibaren üç ay süreyle olağanüstü hal ilan etmiş; Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin üç aylık sürelerle -en son 19 Nisan 2018 tarihinden itibaren- uzatılmasına karar vermiştir.

8. Bakanlar Kurulu, olağanüstü hal dönemi boyunca, Anayasa’nın 121. maddesi uyarınca, birçok kanun hükmünde kararname kabul etmiştir. 23 Temmuz 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin bilhassa 3. maddesinde, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen hâkim ve savcılarının meslekten çıkarılmaları öngörülmekteydi.

9. 24 Ağustos 2016 tarihli kararla, bu madde uygulanarak, HSK, FETÖ/PDY’ye üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen aralarında başvuranın da bulunduğu 2.847 hâkim ve savcuyu meslekten çıkarmıştır.

2. Başvuranın şahsi durumu

a) Yakalama ve Tutuklama

10. Başvuran 18 Temmuz 2016 tarihinde tedavi için gittiği hastanede polis kontrolüne alınmıştır.

11. Başvuran 19 Temmuz 2016 tarihinde, Kocaeli Cumhuriyet savcısı tarafından ifadesi alınması amacıyla hastaneden ayrılmıştır. FETÖ/PDY’ye üye olduğunu ve bu örgütle bağlantısı olduğunu kabul etmemiştir.

12. Başvuran aynı gün saat 21.00’e doğru, Kocaeli 1. Sulh Ceza Hâkimliği önüne çıkarılmıştır. Başvuran, Cumhuriyet savcısı önünde

verdiği ifadesini tekrar etmiş ve hakkındaki suçlamaları destekleyecek nitelikte herhangi bir delil bulunmadığından yakınmıştır. Hâkim, ilgilinin ifadesinin alınması sonrasında tutuklanmasına karar vermiştir. Hâkim, darbe girişimi sonrasında, başvuranın darbe girişiminde bulunan örgütün üyesi olduğu gerekçesiyle HSK tarafından görevinden alındığını ve Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Anayasal Düzene Karşı İşlenen Suçlar Soruşturma Bürosunun, başvuran hakkında soruşturma açılması talebinde bulunduğunu kaydetmiştir. Hâkim, atılı suçun niteliğini, mevcut delil durumunu ve öngörülen cezayı göz önünde bulundurmıştır. Hâkim bunun yanı sıra, darbe girişimiyle ilgili soruşturmanın ülke genelinde yürütüldüğünü, şüphelilerin tamamının ifadesinin alınmadığını ve son olarak, atılı suçun, CMK'nın 100. maddesinin 3. fıkrasından belirtilen "katalog" suçlar arasında yer aldığını kaydetmiştir. Hâkim, tutuklamanın, bu aşamada, orantılı bir tedbir olarak görüldüğü ve adli kontrolün yetersiz olacağı kanaatine varmıştır. Hâkim son olarak, 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 94. maddesi anlamında suçüstü hali bulunduğunu değerlendirmiştir.

13. Başvuran, Adalet Sarayında bulunduğu sırada rahatsızlanmış ve zatürre nedeniyle 25 Temmuz 2016 tarihine kadar tedavi gördüğü hastaneye kaldırılmıştır.

14. Kocaeli 2. Sulh Ceza Hâkimliği 29 Temmuz 2016 tarihinde, itiraz edilen kararda yer alan aynı ifadelerle, tutukluluk kararına karşı yapılan itirazı reddetmiştir.

b) Tutukluluk halinin devamına ve itiraz başvurularının reddine ilişkin kararlar

15. Kocaeli 1. Sulh Ceza Hâkimliği 19 Ağustos 2016 tarihinde, başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. FETÖ/PDY üyesi olduğu yönünde haklarında şüphe duyulan kişilerin büyük bir kısmının kaçtığını ve halen arandığını tespit etmiştir. Bu örgütün sahip olduğu imkânlar ve özellikleri dikkate alındığında, Kocaeli 1. Sulh Ceza Hâkimliği

kaçma riskinin yanı sıra gizli anlaşma yapma ve tekrar suç işleme riski bulunduğunu değerlendirmiştir. Aynı zamanda, atılı suçun ağırlığının ve delillerin halen toplanmakta olduğunun altını çizmiş ve tutuklama kararının, soruşturma dosyasında yer alan bilgi, belge ve delillerle uyum gösterdiği kanaatine varmıştır. Hâkimlik, darbe teşebbüsüne bağlı halen açık ve yakın bir tehlikenin var olduğunu eklemiştir. Bu aşamada tutuklamanın orantılı bir tedbir olarak görüldüğü ve adli kontrol uygulamasının yetersiz olacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur. 2. Sulh Ceza Hâkimliği, bilhassa daha önceki kararlarda belirtilen gerekçelere dayanarak, başvuran tarafından bu karara karşı yapılan itirazı reddetmiştir.

16. 2. Sulh Ceza Hâkimliği 7 Eylül 2016 tarihinde, diğer birçok şüpheliyle aynı zamanda başvuranın da tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Hâkimlik, 29 Temmuz 2016 tarihli önceki kararında yer alanlarla aynı olan gerekçelere dayanmıştır. Şüphelilerin eski hâkim ve savcılar olmaları sebebiyle, halen görevde olan hâkim ve savcılar etkilemeye çalışma ya da üzerlerinde baskı kurma riski bulunduğunu belirtmiştir.

17. Kocaeli Başsavcılığı 27 Eylül 2016 tarihinde dosyayı Ankara Başsavcılığına göndermiştir.

18. Ankara 2. Sulh Ceza Hâkimliği 10 Ekim 2016 tarihinde, başvuranın da aralarında bulunduğu çok sayıda şüpheli hakkında tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Hâkimlik, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığının demokratik bir toplumun temel değerlerini koruma amacı taşıdığını, evrensel ve çağdaş değerler olduğunu, hakkın ve yetkinin kötüye kullanılması yasağının hukukun genel ilkeleri arasında yer aldığını ifade etmiştir. Yargı yetkisinin, gerçek işlev ve amacından saparak kullanılması halinde, yargının meşruiyetini yitirme tehlikesinin bulunacağını belirtmiştir. Demokratik rejime karşı bir ayaklanma girişiminin yaşandığını, bu hususun, farklı makamlar tarafından hazırlanan raporlar ile HSK'nın kararıyla tespit edildiği ve somut olay ve olguların kuvvetli şüpheler doğurduğunun sabit olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, şüphelilere atılı suçların CMK'nın 100.

maddesinin 3. fıkrasında belirtilen “katalog” suçlar arasında yer aldığını da ifade etmiştir. Soruşturma aşamasında tutuklama kararı verilebilmesi için gerekli delil ve şüphelerin, dava sonunda suçluluk konusunda vicdani delil oluşması için gerekli önem ve nitelikte olmasının zorunlu olmadığını ve başka bir ifadeyle, tutuklama sırasında, suçluluğun tespiti için gerekli olacak deliller bulunmasının zorunlu olmadığını belirtmiştir. Atılı suçun niteliği ve öngörülen ceza dikkate alındığında kaçma riski olduğu ve soruşturmanın başlangıç aşamasında olması nedeniyle delilleri karartma tehlikesinin de bulunduğu kanaatine varmıştır. Hâkimliğe göre, adli kontrol bu sebeple yetersizdi ve tutuklama tedbiri orantısız değildi.

19. Ankara 8. Sulh Ceza Hâkimliği 14 Ekim 2016 tarihinde, diğer birçok şüpheliyle aynı zamanda başvuranın da tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Hâkimlik, dosyada, şüphelilerin atılı suçları işlediklerini gösteren deliller bulunduğunu belirtmiş ve yine, yeniden kaçma, delilleri karartma ve tekrar suç işleme riski bulunduğunu ileri sürmüştür. Aynı zamanda, atılı suçun niteliğini ve bu suçun “katalog” suçlardan olmasını dikkate alarak, tutuklamanın orantılı bir tedbir olduğu değerlendirilmesinde bulunmuştur.

C) Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru

20. Başvuran 26 Aralık 2016 tarihinde, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

21. Anayasa Mahkemesi 11 Aralık 2017 tarihinde, bu bireysel başvuruyu kabul edilemez olarak açıklamıştır.

22. Yüksek Mahkeme, tutuklamanın yasaya uygunluğu hususunda, iddianameye göre, başvuranın, ByLock mesajlaşma programı kullanıcısı olduğu tespitinde bulunmuştur. Yüksek Mahkeme, ByLock uygulamasının özellikleri göz önüne alındığında, kişilerin bu uygulamayı kullanmalarının ya da kullanmak üzere yüklemelerinin soruşturma makamlarınca FETÖ/PDY ile olan ilgi bakımından bir belirti olarak değerlendirilebileceğinin kabul edilebileceği kanaatine varmıştır. Mahkeme

bu bağlamda, 20 Haziran 2017 tarihli *Aydın Yavuz ve diğerleri* kararına atıfta bulunmaktadır. Bu nedenle, anılan mesajlaşma programının özellikleri itibarıyla, başvuranın ByLock uygulamasını kullanmasının, davanın koşullarına bağlı olarak, FETÖ/PDY'ye üye olma suçunu işlediğine dair "kuvvetli kanıt" olarak kabul ederek, soruşturma makamları veya tutuklamaya karar veren mahkemelerin temelsiz ve keyfi bir yaklaşım izledikleri sonucuna ulaşamayacağına karar vermiştir. Öte yandan, tutuklama ve tutuklamaya yönelik itirazın reddine ilişkin kararlarda belirtilen gerekçeler dikkate alındığında, Anayasa Mahkemesi, tutuklama gerekçesinin bulunmadığı ve tutuklama tedbirinin orantısız olduğunun iddia edilemeyeceği kanaatine varmıştır.

23. Anayasa Mahkemesi, tutukluluğun incelenmesi sırasında duruşma düzenlenmemesi bağlamındaki şikâyetle ilgili olarak, tutukluluğun, yaklaşık dokuz ay boyunca duruşma yapılmaksızın incelenmiş olmasının Anayasa'nın 15. maddesi ışığında incelenen özgürlük ve güvenlik hakkını ihlal etmediği sonucuna vardığı *Yavuz ve diğerleri* kararından ayrılmak için herhangi bir neden bulunmadığı kanaatine varmıştır.

24. Anayasa Mahkemesi, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması ile ilgili olarak, ifade tutanakları, tutukluluğa ilişkin kararlar, başvuran ya da avukatı tarafından tutukluluğa itiraza ilişkin başvurular ile soruşturma dosyasındaki belge ve bilgiler incelendiğinde, başvuranın, tutukluluğun esas dayanağını teşkil eden unsurlardan haberdar olduğu, bunların içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu ve tutukluluk haline karşı itirazlarını sunma konusunda kendisine imkân tanındığı değerlendirilmesinde bulunmuştur. Bu nedenle, söz konusu şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

25. Başvuran, gözaltına alınmasının ve gözaltı süresinin yasaya uygun olmadığından yakındığı için, Anayasa Mahkemesi konuyla ilgili içtihadına dayanarak, CMK'nın 141. maddesinde öngörülen tazminat yolunun

tüketilmemesi nedeniyle, söz konusu şikâyetin kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

26. Anayasa Mahkemesi, başvuranın aynı zamanda sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız olmadıklarından ve itiraz başvurularının bu yargı mercileri tarafından incelenmesinin özgürlükten yoksun bırakılmaya karşı etkili bir başvurudan kendisini yoksun bıraktığından yakındığını tespit etmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu şikâyetleri birçok dava kapsamında incelediğini tespit etmiş ve sulh ceza hâkimliklerinin yapısal özelliklerini göz önünde bulundurarak, söz konusu şikâyetlerin açıkça dayanaktan yoksun oldukları değerlendirmesinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, başvuranın durumunda, farklı bir sonuca varmak için herhangi bir neden olmadığı kanaatine varmıştır.

27. Anayasa Mahkemesi, hâkimlik ve savcılık mesleğinden kaynaklanan usule ilişkin bazı güvencelere riayet edilmediği bağlamındaki şikâyet ile sulh ceza hâkimliğinin tutuklamaya karar vermek için yetkisiz/görevsiz oldukları yönündeki şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olmaları nedeniyle kabul edilemez olduklarına karar vermiştir. Yüksek Mahkeme, atılı suçun niteliğini ve bu suçun işleniş şeklini dikkate alarak, başvuranın tutuklanmasına karar veren hâkimliklerin bu hususta yetkili/görevli olduklarını kabul etmenin uygun olduğu değerlendirmesinde bulunmuş ve herhangi bir takdir hatası ya da keyfilik tespit etmemiştir.

d) Anayasa Mahkemesine başvuru yapıldıktan sonra kabul edilen, tutukluluk halinin devamına ve itiraz başvurularının reddine ilişkin kararlar

28. Başvuran, bildirilmeyen bir tarihte, terör örgütü üyesi olmakla suçlanmış ve davası 29. Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülmeye başlanmıştır.

29. 29. Ağır Ceza Mahkemesi, 14 Temmuz, 11 Ağustos ve 8 Eylül 2017 tarihlerinde başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Bu

kararlara karşı yapılan itirazlar 30. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

30. 29. Ağır Ceza Mahkemesi 19 Eylül 2017 tarihinde, davanın esasıyla ilgili olarak düzenlenen birinci duruşma sonunda başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. 29. Ağır Ceza Mahkemesi 25 Ekim 2017 tarihinde düzenlenen ikinci duruşma sonunda, yeniden başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. Bu karara karşı yapılan itiraz 30. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 14 Kasım 2016 tarihinde reddedilmiştir.

31. 29. Ağır Ceza Mahkemesi 21 Kasım 2017, 19 Aralık 2017 ve 9 Ocak 2018 tarihlerinde başvuranın tutukluluk halinin devamına karar vermiştir. İlk iki karara karşı yapılan itirazlar, İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

32. Başvuran, 29. Ağır Ceza Mahkemesi önünde ve itiraz başvurularında, ByLock mesajlaşma programını kullandığını kabul etmemiş ve bu delilin yasallığına ve inandırıcılığına itiraz etmiştir.

B. İlgili İç Hukuk Kuralları ve Uygulaması

1. Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu

33. Türk Ceza Kanunu'nun (TCK), Hükümete karşı suçları cezalandıran 312. maddesinin 1. fıkrası aşağıdaki şekildedir:

“Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevlerini yapmasını kısmen veya tamamen engellemeye teşebbüs eden kimseye ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir.”

34. TCK'nın, yasadışı bir örgüte üye olma suçunu cezalandıran 314. maddesinin 1 ve 2. fıkraları aşağıdaki şekildedir:

“1. Bu kısmın dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları işlemek amacıyla, silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2. Birinci fıkrada tanımlanan örgüte üye olanlara, beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir.”

35. CMK'nın, tutuklama nedenleri ile ilgili 100. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“1. Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut delillerin ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

2. Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın (...) kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık (...) veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma, Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.”

36. CMK'nın 100. maddesinin 3. fıkrasında sıralanan bazı suçlar için (“katalog” suçlar), tutuklama nedenleri bulunması ile ilgili yasal karine mevcuttur.

2. 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu

37. 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 88. maddesi uyarınca, suçüstü hâlleri dışında, hâkim ve savcılar yakalanamaz, aramaya konu olamaz ve sorguya çekilemez.

38. Bu Kanun'un 93. maddesi uyarınca (olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan şekliyle) hâkim ve savcılar tarafından işlenen kişisel suçlarla ilgili soruşturma, ilgilinin yargı çevresinde bulunduğu en yakın ağır ceza mahkemesi Cumhuriyet savcısı tarafından, yargılama aynı ağır ceza mahkemesi tarafından yürütülmelidir.

39. Aynı Kanun'un 94. maddesi uyarınca, suçüstü hâllerinde, hazırlık soruşturması, genel hükümler uyarınca Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yürütülür. Böyle bir durum, derhal Adalet Bakanlığına bildirilmelidir.

3. 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun (18 Haziran 2014 Tarihli 6545 Sayılı Kanun İle Değiştirildiği Şekliyle)

40. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun'un 10. maddesinin ilgili bölümleri aşağıdaki şekildedir:

“Kanunların ayrıca görevli kıldığı hâller saklı kalmak üzere, yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, işleri yapmak ve bunlara karşı yapılan itirazları incelemek amacıyla sulh ceza hâkimliği kurulmuştur.

İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde birden fazla sulh ceza hâkimliği kurulabilir. Bu durumda sulh ceza hâkimlikleri numaralandırılır. Müstakilen sulh ceza hâkimliğinde görevlendirilen hâkimler, adli yargı adalet komisyonlarınca başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez. (...)”

4. Kanun Hükmünde Kararnameler

41. Bazı soruşturma ve yargılama işlemlerinde değişiklik yapan iki kanun hükmünde kararname (No. 667 ve No. 668) sırasıyla 23 Temmuz ve 27 Temmuz 2016 tarihlerinde yürürlüğe girmiştir. 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6. maddesinin 1. fıkrasının ı) bendine göre, tutukluluk halinin devamı meselesi, tutukluluğa itiraz ve tahliye talepleri dosya üzerinden karara bağlanabilir. 668 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3. maddesinin 1. fıkrasının ç) bendine göre, tutuklu tarafından yapılan tahliye talepleri CMK'nın 108. maddesi uyarınca otuzar günlük sürelerle yapılan re'sen inceleme sırasında dosya üzerinden incelenir.

ŞİKÂYETLER

42. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 3 ve 4. fıkralarına dayanarak çok sayıda şikâyet ileri sürmektedir.

Başvuran, iç hukuk ihlal edilerek gözaltına alındığını ve sonrasında da tutuklandığını ifade etmektedir. Bilhassa, suçüstü hali bulunmaması nedeniyle, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 88 ve 94. maddelerinin uygulanmasına itiraz etmektedir.

Arama ve el koyma işlemlerinin, 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ihlal edilerek yapıldığını ifade etmektedir.

Başvuran, atılı suçu işlediğine dair kuvvetli şüphenin var olduğunu gösteren herhangi bir delil olmaksızın gözaltına alındığından ve sonrasında tutuklandığından yakınmaktadır. Suç isnadının, ByLock mesajlaşma programının kullanımına -bu delil, dosyaya tutuklanmasından birkaç ay sonra konulmasına rağmen- dayandırıldığını ifade etmektedir. Başvuran, tutuklama kararının ve itirazının reddine ilişkin kararın, basmakalıp ifadeler kullanılarak ve somut deliller ortaya koymadan, kendisi ve atılı suç arasında bir bağ kurulmadan genel ve soyut ifadelerle kaleme alındığını eklemektedir. Aynı zamanda, tutuklanmasının ilgili ve yeterli gerekçelere dayanmadığını ileri sürmektedir.

Başvuran, tutukluluğun incelenmesi sırasında duruşma düzenlememesi, Cumhuriyet savcısının mütalaasının tebliğ edilmemesi ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğinden de şikâyet etmektedir.

Başvuran, tahliye ve itiraz dilekçelerinde ileri sürdüğü somut argümanlar ile olay ve olguların, Sulh Ceza Hâkimlikleri tarafından dikkate alınmadığından yakınmaktadır.

43. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 4. fıkrasını ileri sürerek ve yukarıda yer alan şikâyetlere dayanarak, tutukluluğu hakkında karar veren sulh ceza hâkimliklerinin, bu maddenin gerektirdiği nitelikleri

taşımadıklarını ifade etmekte ve bu hususta bu hâkimliklerin bağımsız ve tarafsız olmadığından yakınmaktadır.

44. Başvuran, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3 ve 4. fıkralarına dayanarak, tutukluluğuna ve tutukluluk halinin devamına karar vermek için sulh ceza hâkimlerinin görevsiz/yetkisiz olduğunu iddia etmektedir.

45. Başvuran, Sözleşme'nin 3. maddesine dayanarak, Cumhuriyet savcısı ve sulh ceza hâkimliği tarafından ifadesi alınmak için hastaneden çıkmaya mecbur edildiğini ifade etmekte ve Adalet Sarayında beklediği sırada rahatsızlandığından ve bu durumun hastalığında komplikasyona yol açtığından ve iyileşme sürecini uzattığından yakınmaktadır. Başvuran aynı zamanda, kaldığı hastane odasının, tedavi edilmesi için uygun niteliklere sahip olmadığını ileri sürmektedir.

46. Başvuran, adının da yer aldığı, FETÖ/PDY üyeleri olmakla haklarında şüphe duyulan hâkim ve savcılara ilişkin listenin basına verilmesi ve Ankara Cumhuriyet savcısının, şüphelileri "terör örgütü üyeleri" olarak göstermesi nedeniyle özel ve aile hayatına saygı hakkı ile masumiyet karinesi hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Tutukluluk, sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız olmaması ve bu tedbire itiraz etmek için başvuru yollarının etkin olmaması ile ilgili şikâyetler

47. Başvuran iç hukuk ihlal edilerek tutuklandığından yakınmaktadır. Bu bağlamda, suçüstü hali bulunmaması nedeniyle, 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 94. maddesinin uygulanmasına itiraz etmekte ve tutukluluğu ve tutukluluk halinin devamı konularında karar vermek için sulh ceza hâkimliklerinin görevsiz/yetkisiz olduğunu iddia etmektedir.

48. Başvuran aynı zamanda, atılı suç işlediğine dair hakkında şüphe duymak için inandırıcı nedenler bulunmadan tutuklanmasına ve tutukluluk halinin devamına karar verildiğinden yakınmakta ve tutukluluğa ilişkin kararların yeterince gerekçelendirilmediğini ifade etmektedir.

49. Başvuran bunun yanı sıra, tutukluluğun incelenmesi sırasında duruşma düzenlenmemesi, Cumhuriyet savcısının mütalaasının tebliğ edilmemesi ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiğinden de şikâyet etmektedir.

50. Başvuran aynı zamanda, tutukluluğu hakkında karar vermek üzere görevlendirilen sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız olmadığından da yakınmaktadır.

51. Başvuran son olarak, tahliye ve itiraz dilekçelerinde ileri sürdüğü somut argümanlar ile olay ve olguların Sulh Ceza Hâkimlikleri tarafından dikkate alınmadığından yakınmaktadır.

52. Dosyanın mevcut durumunda, Mahkeme, söz konusu şikâyetlerin kabul edilebilirliği hakkında karar verecek durumda olmadığı kanaatine varmakta ve başvurunun bu kısmının, İçtüzüğü'nün 54. maddesinin 2. fıkrasının b) bendi uyarınca davalı Hükümete bildirilmesinin gerekli olduğunu değerlendirmektedir.

Gözaltı ile ilgili şikâyetler

53. Başvuran, iç hukuk ihlal edilerek gözaltına alındığından yakınmaktadır.

54. Mahkeme bu bağlamda, Anayasa Mahkemesinin, başvuranın gözaltına ilişkin şikâyetleri, yasalara uygunsuz şartlarda ve koşullarda gözaltına alınmış olan herkesin, CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının a) bendine dayanarak tazminat davası açabileceği gerekçesiyle reddettiğini kaydetmektedir. Yüksek Mahkemenin vardığı bu sonuç ışığında, Mahkeme, başvuranın CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasına dayanarak ulusal mahkemelere başvuruda bulunmuş olması gerektiği; ancak başvurmadığı

kanaatine varmaktadır. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olduğu gerekçesiyle, ilgilinin gözaltına ilişkin şikâyetini reddetmiştir.

55. Mahkeme bunun yanı sıra, bu sonucun, söz konusu başvuru yolunun etkinliğinin ve bilhassa ulusal mahkemelerin, CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının a) bendinin uygulanmasına ilişkin olarak, Sözleşme gerekleriyle uyumlu ve tek tip içtihat oluşturma yetisinin, gerektiği takdirde, olası yeniden incelenmesiyle ilgili kesin bir yargıya varmadığının altını çizmektedir (*Korenjak/Slovenya* (kk.), No. 463/03, § 73, 15 Mayıs 2007).

3) Şikâyetlerin geri kalanı

56. Başvuran, Sözleşme'nin 3. maddesine dayanarak, Cumhuriyet savcısı ve sulh ceza hâkimliği tarafından ifadesi alınması için hastaneden çıkmaya mecbur edildiğini ifade etmekte ve Adalet Sarayında beklediği sırada rahatsızlandığından yakınmaktadır. Başvuran aynı zamanda, kaldığı hastane odasının, tedavi edilmesi için uygun niteliklere sahip olmadığını ileri sürmektedir.

57. Başvuran ayrıca, adının da yer aldığı, FETÖ/PDY üyeleri olmakla haklarında şüphe duyulan hâkim ve savcılara ilişkin listenin basına verilmesi ve Ankara Cumhuriyet savcısının, şüphelileri “terör örgütü üyeleri” olarak göstermesi nedeniyle özel ve aile hayatına saygı hakkı ile masumiyet karinesi hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

58. Başvuran, arama ve el koyma işlemlerinin, 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ihlal edilerek yapıldığını ifade etmektedir.

59. Mahkeme, başvuranın söz konusu şikâyetleri ulusal makamlar önünde sunmadığı gerekçesiyle, Anayasa Mahkemesinin, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle söz konusu şikâyetleri reddettiğini kaydetmektedir. Mahkeme, dosyayı inceledikten sonra, farklı bir sonuca varmak için herhangi bir neden görmemektedir. Dolayısıyla Mahkeme,

Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olduğu gerekçesiyle, söz konusu şikâyetleri reddetmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oybirliğiyle,

Başvuranın, iç hukuka riayet edilmediği, sulh ceza hâkimliklerinin bağımsız ve tarafsız olmadıkları, bu hâkimliklerin görevsiz/yetkisiz oldukları, (yalnızca tutukluluk ile ilgili olarak) inandırıcı nedenler bulunmadığı ve tutukluluk süresi, silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği, ileri sürdüğü argümanların hâkimlikler tarafından dikkate alınmaması sebebiyle tutukluluğun yasallığının yargısal denetiminin etkin olmadığı bağlamındaki şikâyetlerinin incelenmesinin *ertelenmesine*;

Başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilerek, 12 Temmuz 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Robert Spano
Başkan